

آسیب شناسی فرهنگی

نوریه شادالویی

سرشناسه: شادالویی، نوریه، ۱۳۳۷
 عنوان و نام پدیدآور: آسیب شناسی فرهنگی / نویسنده نوریه شادالویی؛ ویراستار اکبر عباسی.
 مشخصات نشر: تهران: پیک مشاور، ۱۳۹۶
 مشخصات ظاهری: ۲۲۸: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۲۹۷۶-۳-۷
 فیبا: وضعیت فهرست نویسی
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: فرهنگ ایرانی
 موضوع: Culture, Iranian*
 موضوع: سیاست فرهنگی — ایران
 موضوع: Cultural policy — Iran
 موضوع: مدیریت فرهنگی — ایران
 موضوع: Cultural animation — Iran
 رده بندی: کنگره: ۵۲ / ۶۳ DSR
 رده بندی دیوید: ۱۴/۹۵۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۳۷۴۲۱

آسیب شناسی فرهنگی

نویسنده: نوریه شادالویی

ویراستار: اکبر عباسی

صفحه آرا و طراح جلد: استودیو رویش

ناشر: انتشارت پیک مشاور

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۲۹۷۶-۳-۷

قیمت: ۱۵۹۰۰ تومان

تلفن مرکز پخش: ۰۹۲۰۴۸۸۰۲۸۰-۰۹۲۰۴۸۸۰۱۸۰

فهرست

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول: فرهنگ
۴۳	فصل دوم: آسیب‌شناسی
۶۹	فصل سوم: نظریه‌ها
۸۷	فصل چهارم: آسیب‌شناسی فرهنگی ایران و راه‌کارهای مقابله با آن
۱۲۹	فصل پنجم: انواع آسیب‌های فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی
۲۰۱	فصل ششم: نقش دولت و نهادهای مردمی در پیشگیری از وقوع آسیب‌ها

مقدمه

آسیب‌های فرهنگی از دیرباز در جوامع بشری همواره مورد توجه اندیشمندان بوده است. در طی دوران متوالی و هم‌زمان با گسترش انقلاب صنعتی و رشد دامنه نیازمندی‌ها، محرومیت‌های ناشی از عدم امکان برآورده شدن تمامی نیازهای زندگی بشری موجب گسترش شدید و دامنه‌دار انحرافات متعدد و آسیب‌های فرهنگی گردیده است. هرچند اکثر مشکلات بشری در طول نسل‌های مخاف تکراری است، اما مشاهده می‌شود که برخی از این انحرافات در نسل‌ها اهمیت بیشتری پیدا کرده است و حتی برخی از این آسیب‌ها در نسل‌های بعدی تازه شده است. از سویی دیگر، از آنجایی که یکسری علل غالب در هر جامعه وجود دارد که نسبت به سایر علل در بروز آسیب‌ها اهمیت بیشتری دارند، اما عمدتاً هم‌پوشی‌هایی بین آن‌ها دیده می‌شود.

از آنجاکه فرهنگ هر قوم و ملت خمیرمایه حیات ادبی و سرچشمه تراوش‌های دانش و معرفت و از ارکان بقا و ثبات آن قوم و ملت بشمار می‌رود، شناخت به‌روز و به‌موقع آسیب‌ها و آفات فرهنگی به نظر پیشگیری و یا درمان مناسب و به‌موقع، حداقل به‌منظور انتشار بانگ هشدار باش و اعلان آهنگ بیدارباش در مقابل هجوم فرهنگی خسارت‌بار بیگانگان، امری مهم و ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا، لحظه‌ای غفلت و بی‌توجهی، جامعه را چه‌بسا گرفتار بحران هویت فرهنگی نماید.

آنچه مسلم است، هیچ جامعه و سرزمینی را نمی‌توان مصون و مبری از آسیب‌ها و بحران‌های فرهنگی دانست، چرا که اصولاً بشر به دلیل برخورداری

از سرشتی دوگانه و بر اساس هویت و فرهنگ منبعث از تجربیات بشری در برابر آنچه را که به آن بحران و آسیب گفته می‌شود، راه‌حل‌های متفاوتی برای رهایی از این بحران را مورد آزمون قرار می‌دهد.

باید دانست که آسیب‌های فرهنگی متنوع هستند و رویکرد محققان و پژوهشگران برای کاهش این آسیب‌ها نیز متفاوت است که بر مبنای هر یک از این دیدگاه‌ها، شاهد پیامدهای مختلفی خواهیم بود. لذا بررسی و واکاوی آگاهی‌های فرهنگی اجتماعی نسل جوان که در معرض مواجهه‌ی مستقیم با انواع اراج‌فالتی ضدونقیض قرار دارند، از آن حیث اهمیت می‌یابد که امروزه امتزاج و انبلاط فرهنگ‌ها به دلیل رشد فناوری و گسترش روزافزون ارتباطات افزون‌تر شده و آسیب‌های فرهنگی بیشتر نمایان می‌شود. اگر این آسیب‌ها شناسایی نشوند و به عبارت دیگر عوامل خطر ساز فرهنگی شناخته نشده باقی بماند و یا برای جلوگیری از این آسیب‌ها تدبیری اندیشیده نشود ممکن است رفته‌رفته در فرهنگ اصیل جامعه رسوخ کرده و از درون مقاومت افراد را در برابر مفاسد و ناهنجاری‌های فرهنگی ضعیف سازد و به مرور زمان این قبیل کنش‌ها رفته‌رفته نهادینه شده، حکم آداب و سنن حاکم بر جامعه را پیدا کند و در نتیجه به استحاله فرهنگی و شکل‌گیری فرهنگی جدید بیانجامد که با فرهنگ اولیه تفاوت بارز دارد. در این فایند است که افراد با آنچه به عنوان الگو در جامعه وجود دارد بیگانه می‌شوند و از این حریق ارزش‌ها را به ضد ارزش تبدیل کرده و به نسل‌های آینده منتقل می‌کنند.

در این راستا کتاب حاضر سعی دارد به شناسایی علل و انواع مختلف آسیب‌ها که فرهنگ اصیل جامعه را مورد هدف قرار داده، بپردازد تا برای دلسوزان فرهنگ و تمدن این مرزوبوم اندوخته‌ای ماندگار را به ارمغان بیاورد. در اینجا سزاوار است به حکم وظیفه اخلاقی و انسانی از جناب آقای

دکتر اکبر عباسی مدیر محترم انتشارات پیک مشاور که زمینه چاپ به موقع این اثر را فراهم نمودند صمیمانه سپاسگزاری نمایم و همچنین از سرکار خانم مهدیه مهرآیین که در زمینه تایپ و رفع اشکال کتاب نقش موثری داشتند تقدیر می نمایم.

از همه اساتید و دلسوزان فرهنگ و مسائل فرهنگی درخواست می نمایم که نارسایی ها و کمبودهای این اثر را به نویسنده یا ناشر محترم آن یادآوری نموده و ما را در راه بهبود و اصلاح مطالب کتاب یاری رسانند.

با بدان مقصد عالی نتوانیم رسید
هم مگر لطف شما پیش نهد گامی چند

نوریه شادالویی

تهران - تابستان ۱۳۹۶